

אורה נטה ללך

(המשך)

דמום ישבתי לפני הספר והספר התיר פיו וגילה לפני דברים שלא שמעתי מעולם. וכשיגע הייתי מן הלימוד חשבתי מחשבות הרבה. וזו אחת מהן, לפני כמה דורות כתב חכם ספר והוא לא היה יודע על אותו אדם שיושב כאן בבית המדרש הישן שבשבוש וכל דבריו נמצאים מכוונים לו.

עוד זאת למדתי שהזמן ארוך יותר מכפי שסבור הייתי עליה, והוא מתחלק לחלקים חלקים, וכל חלק וחלק עונה לעצמה, ויכול אדם לעשות בעונה אחת דברים הרבה. במה דברים אמורים, בזמן שהוא יושב יחידי ואין מבטילין אותו ממלאכתו. על דרך הלצה אמרתי לפיכך נברא העולם בששה ימים, שהיה הבורא יתברך יחידי בעולמו.

מיום שעמדתי על מעלת הזמן מחלק אני את זמני לכמה דברים. עד לצהרנים יושב אני בבית המדרש ולומד, ואחר הצהרנים אני יוצא ליערה של עירי. אותו פרק עדיין לא השליכו האילנות כל עליהם והיו משמחים את העין בראיה. מהם מנומרים, מהם מבהקים כנחושת קלל, הוץ ממני גוונים שאין להם שם.

עומד אני בין האילנות ומשמח את עיני בראיה ואומר נאה נאה, והשמים מאירים לי פנים, וקרוב בעיני שאומרים אדם זה יודע את שנאה, וכדאי הוא שיראה יותר, תדע לך שכן, שהרי מיד מגלים לפני דברים שלא ראיתי מעולם. איני יודע אם ניתוספו שם דברים או אם נתכפלה ראייתו של אותו אדם.

יחידי אני ביער כשם שאני יחידי בבית המדרש. אין אדם נכנס ליער, לפי שהיער רשותו של אלוף העיר ולשעבר היה

מעמיד שומרים שלא יבואו קוצצים לקצץ אילנותיו, ואף על פי שניטלו השומרים לא ניטל מוראם.

כשהייתי תינוק שמעתי מעשה בוקנה שיוצאת ליער ללקוט קיסמים כדי לבשל בהם דייסא לנכדיה, אם כן למה איני פוגע באותה זקנה, אלא שנכדיה הגדילו ונהרגו במלחמה ואף-היא מתה. או אפשר, היא ונכדיה קיימים, וכשמבקשים לאכול פושטים ידיהם בישראל, ושוללים ובוזזים וחומסים ומביאים אף לזקנתם, ואין היא צריכה לייגע עצמה ביער, והיכן הם זוגות זוגות שהיו יוצאים לגלות אהבתם זה לזה, אלא דברים שנהגו בהם צנעה נוהגים בהם היום פומבי, ואין צריכים לייגע ביער. דבר אחר, משפסקה אהבת הבריות פסקה אהבתם של בחורים ובתולדות. עכשיו אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא מכניסה לתוך ביתו, ועד שלא נכנסה אהבתם בלבם קצו זה בזה.

הקדוש ברוך הוא נותן פרומא על עיני, כדי שלא אראה את בריותיו בקלקלתם, וכשהוא מעביר פרומא מעיני הן רואות את שאין כל עין משגיחה בו. כגון את איגנץ שניטל חוטמו

במלחמה, ונעשה שם חור, והריהו עומד בשוק כשהוא סמוך על מקלו ומוכעו בידו וקורא לעוברי דרכים פיניענדוי, פירוש מעות, כלומר תן לי נדבה. ומאחר שאין אדם משגיח בו אני משגיח בו כפלים. ראשית, מצד הרחמנות הטבועה בלבם של ישראל. ושנית, מפני שפנזי אני ויש לי זמן להכניס ידי בכיסי ולהוציא מטבע, שהרי למדתי שמרובה היא מדת הזמן ומספיקין לעשות בו דברים הרבה. כשנגלה עלי איגנץ בשניה אמה מעות, ובלשון הקודש אמר, הספיק זה ללמוד בשנים

שלושה ימים כיצד קוראים למעות בעברית. כשנתתי לו נדבתי הבהיקו שלושת החורים שבפניו. שלושת החורים, אלו שתי עיני וחור זה שלמטה מעיניו, מקום שהיה שם חוטם.

אף על פי שהזמן ארוך יש לו תחום. יושב אתה בינך לבין עצמך נדמה לך שהזמן עומד, שבין חמשה רגעים לחמשה רגעים חשבת כדי עולם מלא, פגע בך אדם קופץ לו הזמן ועובר. מעשה ויצאתי מן המלון על מנת לילך לבית המדרש ופגע בי דניאל ב"ח וביניו לביני עבר חצי היום. כיצד, תחילה שאלתי אני בשלומו, אחר כך בשלום אביו, אחר כך שאל הוא בשלומי, בתוך כך יצא חצי היום והגיע זמן סעודה של צהרנים, וחורתי כאילו אין מפתח בית המדרש הישן משמש כלום.

פרק שביעי / מושל וגמושל

מתחילה הייתי אומר כל מום מן המלחמה בא. אמר לי דניאל ב"ח יש מומים שהם תולדה של פרנסה, כגון הוא. כל זמן שעמד בקשרי המלחמה היה שלם בגופו, נכנס בעול פרנסה ניטלה רגלו.

כיצד, כיון שהגיע קצה של המלחמה וחזר לעירו מצא את ביתו חרב ואת בית ניסור של עצים שלו ערימה של אפר ואשתו ובנותיו יושבות על האפר ומבכות את עצמן שחזרו, שכיון ששבתה חרב של מלחמה טעו העם לחשוב שהגיעו שנות משיח, עמדה אשתו של דניאל ב"ח וניטלה את בנותיה וחזרה לעירה. והן לא היו יודעות שמישח עדיין אוסר ומתיר פצעיו והעולם לא חזר לבריאותו ואין בין מקום למקום אלא פגעים המיוחדים לאותו מקום. עכשיו אין לו לדניאל ב"ח אלא

בת אחת ותינוק אחד חולה שנולד אחר המלחמה. אבל ביום שחזר מן המלחמה היו לו שלש בנות, שאחת מהן מתה מיד לחזרתו ואחת מתה בתחילת ימי השפעת, חוץ מבן אחד שקברתו אמו בדרך כשברחה מפני הרב הרוסים.

היתה אשתו ובנותיו יושבות על האפר ערומות למחצה ויחפות ורעבות, והעיר חרבה ורוב הבתים שרופים באש וכל משא ומתן של מסחר פסק, ואביו היה מתגלגל בסוף המדינה ולא היו יודעים היכן הוא. עד שחזר ערום ויחף ורעב ככל הבריות. רעב מכל הבריות דניאל ב"ח. כל זמן שהיה בצבא הספיק לו הקיסר מזונותיו, ואם לא היה בהם כדי שביעה — אימת חרב וכידון וכלי משחית הפיגה את הרעב, וכאן אין לאדם אלא רעבונו. קם משנתו הוא רעב, ישן הוא רעב, כשהוא יום הוא רעב וכשהוא לילה הוא רעב, רעב בהקיץ ורעב בחלום. נודמנו שליחי צדקה וכלכלו את הרעבים בלחם וסייעו למי שרצה לעשות פרקמטיא, וזכה אף הוא לעשות עסק, לא כעסק של קודם ימות המלחמה, אלא עסק קטן של סבון. סבון סחורה מתבקשת היתה אחר ימות המלחמה, שהכל

ראו עצמם מלוכלכים ובקשו לטהר עצמם. אפילו גויים שלא ראו סבון מימיהם היו באים לעיר ליקח סבון. ראה דניאל ב"ח ברכה בעסקו והרוויח יפה יפה. פעם אחת אמר לעצמו עשו מבקש לקנה ידיו מן הדם ששפך במלחמה אלך וארוויח בזה. עמד והוריד את השער. משחוריד את השער פסקו רווחיו. לא היו ימים קלים עד שהלכה סחורתו ולא היו בידו מעות ליקח אחרת. חזר הרעב לענותו, אותו ואת אנשי ביתו יותר מבתחילה, שכבר נתרגלו לאכול ועכשיו אין להם מה יאכלו. (עוד יבוא)